

**Azərbaycan Respublikası Elm və Təhsil Nazirliyi
Lənkəran Dövlət Universiteti**

Təsdiq edirəm
Tədris məsələləri üzrə prorektor v.i.e:
 dos. Zaur Məmmədov
“12” sentyabr 2025-ci il

Fənn sillabusu:

İxtisas: 050706 “Meşəçilik”(A+B)

Fakultə: “Aqrar və mühəndislik”

Kafedra: “Baytarlıq və aqrar elmləri”

Fənnin adı: “ s/f.Bağ və park təsərrüfatı”.(Azərbaycan Aqrar Universitetinin Elmi Şurasının qərarı ilə nəşrinə icazə verilmişdir. 11 sentyabr 2015-ci il. protokol ES № 1/2)

I. Fənn haqqında məlumat:

Kodu: IPFS-B10

Tədris ili:IV (2025-2026)

Semestr:VII (payız)

Tədris yükü (saat) : Cəmi: 180 saat. Auditoriyadan kənar 120 .Auditoriya saati 60 saat. (30 müh.30 laboratoriya.).

Tədris forması:Əyani.

Tədris dili:Azərbaycan.

AKTS üzrə kredit: 6 kredit

Auditoriya:№ 113

Saat: II gün 2 saat (müh.) üst həftə, IV gün 2 saat (sem.) üst həftə

II.Müəllim haqqında məlumat:

Adı, soyadı, elmi dərəcəsi:Əliyev Adigözəl Rəsul oğlu

Məsləhət günləri və saati: III gün saat 14:00

E-mail ünvanı: adigozalaliyev@yandex.ru

Kafedranın ünvanı: Füzuli 170 a

III.Tövsiyyə olunan dərsliklər və dərs vəsaitləri

Əsas ədəbiyyatlar:

1.Z.A.İbrahimov. Meşə əkinləri. Şərq-qərb 2015. s.399

2.T.S.Məmmədov. Azərbaycanın nadir ağac və kol bitkiləri. Bakı. Elm. 2014.

3.T.S.Məmmədov və.b. Azərbaycanın dendroflorası. Bakı. Elm. 2011. 310 s.

4.T.S.Məmmədov. Abşeronun ağac və kolları. Bakı. Elm. 2010. 468 s.

5.T.H.Talıbov, Ə.Ş.İbrahimov. Naxçıvan Muxtar Respublikasının Qırmızı Kitabı. Cild II. Naxçıvan: Əcəmi. 2008. 350 s.

6. T.S.Məmmədov. Qazon bəzək memarlığı. Elm 2004. Bakı 39 s.

7.T.S.Məmmədov. Azərbaycanın nadir ağac və kol bitkiləri. Bakı. Elm. 2014.

8.M.Ə. Cəlilov – Dekorativ yaşıllaşdırma

Köməkçi WEB- mənbələr

www.ayl.eco.gov.az/

<http://lib.bbu.edu.az./files/book/43.pdf>

<http://absheron.cls.az/front/files/libraries/89/books/515921423915619.pdf>

<http://web2.anl.az:81/read/page.php?bibid=vtls000010274>

IV.Prerekvizitlər:Fənnin tədrisi üçün öncədən başqa fənnin tədrisi vacib deyil.

V.Korekvizitlər: Bu fənnin tədrisi ilə eyni vaxta başqa fənlərin də tədris olunmasına zərurət yoxdur.

VI. Fənnin təsviri və məqsədi: Proqram tədris planında “Yaşıllaşdırma və park təsərrüfatı” fənni üzrə nəzərdə tutulmuş bütün məsələləri əhatə edir. Fənnin məqsədi tələbələrə meşə sərvətlərini qiymətləndirməyi öyrətmək; taksasiya ölçüləri, ölçü vahidləri, qaydaları və alətləri barədə bilik verməkdir. Tədrisin məqsədi tələbələrə biosferin tərkib hissəsi olan meşələrdən

səmərəli istifadəni təmin etmək məqsədi ilə onların öyrənilməsi, üzə çıxarılması, uçota alınması, meşə sərvətlərinin dinamika və statikada qiymətləndirilməsi metod və üsulları haqqında bilik verməkdir.

VII.Davamiyyətə verilən tələblər: Fənn üzrə semestr ərzində buraxılmış auditoriya saatlarının ümumi sayı normativ sənədlərdə müəyyən olunmuş həddən yuxarı 20%-dən çox olduğu halda tələbə həmin fəndən imtahana buraxılmır, onun həmin fənn üzrə akademik borcu qalır.

VIII.Qiymətləndirmə: Tələbələrin biliyi 100 ballı sistemlə qiymətləndirilir. Bundan 50 balı tələbə semestr ərzində, 50 balı isə imtahanda toplayır. Semestr ərzində toplanan 50 bala aşağıdakılar aiddir: 20 bal seminar və laboratoriya dərslərində fəaliyyətinə görə və 30 bal kollektivlərinin nəticələrinə görə.

İmtahan biletinə bir qayda olaraq fənni əhatə edən 5 sual daxil edilir. Hər sual 10 bala qədər qiymətləndirilə bilər.

Qiymət meyarları aşağıdakılardır:

- 10 bal - tələbə keçilmiş materialı dərsi başa düşür, cavabı dəqiq və hərtərəflidir.
- 9 bal - tələbə keçilmiş materialı tam başa düşür, cavabı dəqiqdir və mövzunun mətnini tam açə bilər.
- 8 bal – tələbə cavabında ümumi xarakterli bəzi qusurlara yol verir
- 7 bal – tələbə keçilmiş materialı başa düşür, lakin nəzəri cəhətdən bəzi məsələləri əsaslandırə bilmir
- 6 bal – tələbənin cavabı əsasən düzgündür
- 5 bal – tələbənin cavabında çatışmazlıqlar var, mövzunu tam əhatə edə bilmir
- 4 bal – tələbənin cavabı qismən doğrudur, lakin mövzunu izah edərkən bəzi səhvlərə yol verir
- 3 bal - tələbənin mövzudan xəbəri var, lakin fikrini əsaslandırə bilmir.
- 1-2 bal – tələbənin mövzudan qismən xəbəri var
- 0 bal – suala cavab yoxdur

Tələbənin imtahanda topladıqı balın miqdarı 17-dən az olmamalıdır. Əks təqdirdə tələbənin imtahan göstəriciləri semester ərzində tədris fəaliyyəti nəticəsində topladıqı bala əlavə olunmur.

Semester nəticəsinə görə yekun qiymətləndirmə (imtahan və imtahana qədərki ballar əsasında)

91-100 bal	əla	A
81-90 bal	Çox yaxşı	B
71-80 bal	Yaxşı	C
61-70 bal	Kafi	D
51-60 bal	Qənaətbəxş	E
51-baldan aşağı	Qeyri-kafi	F

IX.Davranış qaydalarının pozulması: Tələbə universitetin daxili nizam intizam qaydalarını pozduqda əsasnamədə nəzərdə tutulan qaydada tədbir göröləcək

X.Təqvim mövzu planı: Mühazirə - 30 saat, laboratoriya - 30 saat. Cəmi 60 saat

Nö	Mühazirə mövzuların məzmunu	Saat	laboratoriya
1	Mövzu: 1. Bağ və park təssərrüfatı fənninin predmeti, məqsəd və vəzifələri. Plan: 1. Bağ və park təssərrüfatı fənninə giriş və digər elmlərlə əlaqəsi. 2. Bağ və parkların insan həyatında rolu.	2	

2	Mövzu:2. Bağ və park bitkilərinin təsnifatı. Plan: 1. Bağ və park bitkilərinin mənşəyi. 2. İynəyarpaqlı bitkilər qrupunun təsnifatı. 3. Qızılgül və bəzək bitkilərinin təsnifatı.	2	
3	Mövzu: 3. Bağ və parkların salınması üçün tinglərin artırılması qaydaları. Plan: 1. Bağ və park bitkilərinin toxum vasitəsi ilə artırılması. 2. Bağ və park bitkilərinin vegetativ yolla artırılması. 3. Ağac və kol bitkilərinin tinglik sahələrində artırılması.	2	
4	Mövzu:4. Ağac və kol bitkiləri. Plan: 1. İynəyarpaqlı bitkilərin xarakteristikası. 2. Şam fəsiləsi bitkiləri.	2	
5	Mövzu:5. Bağ və parklarda əkilən sərv fəsiləsinə aid olan ağac və kollar. Plan: 1. Sərv fəsiləsinə aid olan bitkilərin xarakteristikası. 2. Qaraçöhrə fəsiləsindən olan bitkilər. Onlardan istifadə qaydaları.	2	
6	Mövzu:6. Bağ və parkların salınmasında bəzək bitkilərindən istifadə. Plan: 1. Bəzək bitkilərinin müxtəlif formaları. 2. Bəzək bağçılığında istifadə olunan dekorativ ağac və kollar.	2	
7	Mövzu:7. Ağac, kol və sarmaşan bitki növlərinin xarakterik xüsusiyyətləri və istifadə istiqaməti. Plan: 1. Ağac və kol bitkilərinin xüsusiyyətləri. 2. Sarmaşan bitkilərin xarakterik xüsusiyyətləri. 3. Ağac və kol bitkilərinin istifadə istiqaməti.	2	
8	Mövzu:8. Təbii şəraitdə çətin formaları və onun xarakteristikası. Plan: 1. Təbii şəraitdə çətin formaları və onların xarakteristikası. 2. Çətirlərin əsas xarakteristikası.	2	
9	Mövzu:9. Dekorativ ağac və kollarda calaq formaları. Plan: 1. Ablaktirovka (yaxınlaşdırma) calağı. 2. Okulirovka (göz və ya tumurcuq) calağı. 3. Kopulirovka (qələm) calağı.	2	
10	Mövzu:10. Çətin formalarının qruplaşması. Plan: 1. Təbii çətin formaları.Habibus. 2. Təbii çətin formalarının təsnifatı. 3. Mərtəbəli , mərtəbəsiz çətin formaları.	2	
11	Mövzu:11. Gülçülük təsərrüfatı və onun quruluşu. Plan: 1. Qızılgül bitkisinin bioloji xüsusiyyətləri. 2. Sarmaşan qrup güllərin becərilməsi və tətbiq sahələri.	2	

	3. Çay hibrit qrup güllərin quruluşu, formaları.		
12	Mövzu:12. Gülçülük təsərrüfatında kol qrup bitkiləri və soğanaqlı bitkilər. Plan: 1. Kol bitkilərinin tarixi, morfoloji təsvir formaları. 2. Soğanaqlı bitkilər.	2	
13	Mövzu:13. Bəzək bağçılığında ağac və kollarda çətir formalarının yaradılması.İstifadə olunan qəliblər. Plan: 1. Çətir formalarının yaradılmasında istifadə olunan qəliblər. 2. Şpaler tipləri: kandelyabr vaza, kubokvari, ikiqatvari və yer tipli formalar üçün qəliblər. 3. Əyri budaqlı palmetlər üçün dayaqclar.	2	
14	Mövzu:14. Budamanın üsulları. Plan: 1. Formaverici, nizamlayıcı, sanitar və cavanlaşdırıcı budama üsullarının təsviri və təhlili. 2. Yüngül, orta və ağır budama dərəcələrinin təsviri və təhlili.	2	
15	Mövzu:15. Çətirin formalaşdırılması, budama vaxtı, dərəcəsi və texnikası. Plan: 1. Təbii çətir formaları və onların yaradılması prinsipləri. 2. Dayaqqlı süni çətir formalarının tipləri və yaradılması prinsipləri. 3. Quru və yaşıl budamanın aparılması.	2	
	Cəmi:	30 saat	

Labarator məşqələ:

	Mövzular:	Saat	Tarix
1	Bağ və parkların insan həyatında rolu.	2	
2	İynəyarpaqlı bitkilər qrupunun təsnifatı.	2	
3	Bağ və park bitkilərinin vegetativ yolla artırılması.	2	
4.	İynəyarpaqlı bitkilərin xarakteristikası.	2	
5	Qaraçöhrə fəslindən olan bitkilər.Onlardan istifadə qaydaları.	2	
6	Bəzək bağçılığında istifadə olunan dekorativ ağac və kollar.	2	
7	Sarmaşan bitkilərin xarakterik xüsusiyyətləri.	2	
8	Təbii şəraitdə çətirin formaları və onların xarakteristikası.	2	
9	Calıq formaları.	2	
10	Mərtəbəli, mərtəbəsiz çətir formaları.	2	
11	Qızılgül bitkisinin bioloji xüsusiyyətləri.	2	
12	Çay hibrit qrup güllərin quruluşu, formaları.	2	
13	Soğanaqlı bitkilər.	2	
14	Formaverici budama.	2	
15	Quru və yaşıl budamanın aparılması.	2	
	Cəmi:	30 saat	

XI.Fənn üzrə tələblər:

- Respublikanın ərazisində yayılmış ağac-kol bitkilərinin növ müxtəlifliyini
 - Dekorativ ağac və kol bitkilərini becərmə metodlarını tətbiq etməyi;
 - Yaşıllıqları qorumağı;
- Tələbə bacarmalıdır:

- sorğu və məlumat mənbələrindən istifadəni;
- Yaşıllıqları qorumağı;
- yaşıllıqların xüsusiyyətləri və növlərini öyrənməli;
- Respublikanın ərazisində yayılmış ağac-kol bitkilərinin növ müxtəlifliyini bilməyi.
- Dekorativ ağac və kol bitkilərini becərmə metodlarını tətbiq etməyi;
- Yaşıllaşdırılacaq ərazinin sxemlərə əsasən qurulmasını;

Yaşıllaşdırma və park təsərrüfatı təliminin mənimsənilməsində tələbə digər ixtisas və qohum fənlər verən bilikləri yiyələnməlidir. Öz növbəsində, yaşıllaşdırma və park təsərrüfatı biliklərindən yaşıllaşdırma işlərinin aparılmasının öyrənilməsində istifadə etməlidir.

XII. Fənn üzrə təlimin nəticələri:

Bağ və parkların insan həyatında rolunu bilmək. Bəzək bağçılığında ağac və kollarda çətir formalarının yaradılması.İstifadə olunan qəliblər haqqında və dekorativ ağac və kollarda calağ formaları haqqında bilikləri eyni zamanda bəzək bağçılığında istifadə olunan dekorativ ağac və kollar bilmək lazımdır

XIII.Tələbələrin fənn haqqında fikrinin öyrənilməsi:

XIV: Kollektiv sualları:

I Kollektiv sualları:

1. Bağ və park təsərrüfatı fənninə giriş və digər elmlərlə əlaqəsi.
2. Bağ və parkların insan həyatında rolu.
3. Bağ və park bitkilərinin mənşəyi.
- 4.İynəyarpaqlı bitkilər qrupunun təsnifatı.
5. Qızılgül və bəzək bitkilərinin təsnifatı.
6. Bağ və park bitkilərinin toxum vasitəsi ilə artırılması.
7. Bağ və park bitkilərinin vegetativ yolla artırılması.
8. Ağac və kol bitkilərinin tinglik sahələrində artırılması.
9. İynəyarpaqlı bitkilərin xarakteristikası.
10. Şam fəsiləsi bitkiləri.
11. Sərv fəsiləsinə aid olan bitkilərin xarakteristikası.
12. Qaraçöhrə fəsiləsindən olan bitkilər.Onlardan istifadə qaydaları.
13. Bəzək bitkilərinin müxtəlif formaları.
14. Bəzək bağçılığında istifadə olunan dekorativ ağac və kollar.
15. Ağac və kol bitkilərinin xüsusiyyətləri.

II Kollektiv sualları:

1. Sarmaşan bitkilərin xarakterik xüsusiyyətləri.
2. Ağac və kol bitkilərinin istifadə istiqaməti.
3. Təbii şəraitdə çətin formaları və onların xarakteristikası.
4. Çətirlərin əsas xarakteristikası.
5. Ablaktirovka (yaxınlaşdırma) calağı.
6. Okulirovka (göz və ya tumurcuq) calağı.
7. Kopulirovka (qələm) calağı.
8. Təbii çətir formaları.Habibus.
9. Təbii çətir formalarının təsnifatı.
- 10.Mərtəbəli, mərtəbəsiz çətir formaları.

11. Qızılgül bitkisinin bioloji xüsusiyyətləri.
12. Sarmaşan qrup güllərin becərilməsi və tətbiq sahələri.
13. Çay hibrit qrup güllərin quruluşu, formaları.
14. Kol bitkilərinin tarixi, morfoloji təsvir formaları.
15. Soğanaqlı bitkilər.

XV.Fənn üzrə imtahan sualları:

I Blok:

1. Bağ və park təsərrüfatı fənninə giriş və digər elmlərlə əlaqəsi.
2. Bağ və parkların insan həyatında rolu.
3. Bağ və park bitkilərinin mənşəyi.
4. İynəyarpaqlı bitkilər qrupunun təsnifatı.
5. Qızılgül və bəzək bitkilərinin təsnifatı.
6. Bağ və park bitkilərinin toxum vasitəsi ilə artırılması.
7. Bağ və park bitkilərinin vegetativ yolla artırılması.
8. Ağac və kol bitkilərinin tinglik sahələrində artırılması.
9. İynəyarpaqlı bitkilərin xarakteristikası.

II Blok:

10. Şam fəsiləsi bitkiləri.
11. Sərv fəsiləsinə aid olan bitkilərin xarakteristikası.
12. Qaraçöhrə fəsiləsindən olan bitkilər. Onlardan istifadə qaydaları.
13. Bəzək bitkilərinin müxtəlif formaları.
14. Bəzək bağçılığında istifadə olunan dekorativ ağac və kollar.
15. Ağac və kol bitkilərinin xüsusiyyətləri.
16. Sarmaşan bitkilərin xarakterik xüsusiyyətləri.
17. Ağac və kol bitkilərinin istifadə istiqaməti.
18. Təbii şəraitdə çətin formaları və onların xarakteristikası.

III Blok:

19. Çətilərin əsas xarakteristikası.
20. Ablaktirovka (yaxınlaşdırma) calağı.
21. Okulirovka (göz və ya tumurcuq) calağı.
22. Kopulirovka (qələm) calağı.
23. Təbii çətil formaları. Habibus.
24. Təbii çətil formalarının təsnifatı.
25. Mərtəbəli, mərtəbəsiz çətil formaları.
26. Qızılgül bitkisinin bioloji xüsusiyyətləri.
27. Sarmaşan qrup güllərin becərilməsi və tətbiq sahələri.

IV Blok:

28. Çay hibrit qrup güllərin quruluşu, formaları.
29. Kol bitkilərinin tarixi, morfoloji təsvir formaları.
30. Soğanaqlı bitkilər.
31. Çətil formalarının yaradılmasında istifadə olunan qəliblər.
32. Şpaler tipləri: kandelyabr vaza, kubokvari formalar üçün qəliblər.
33. İkiqatvari və yer tipli formalar üçün qəliblər.
34. Əyri budaqlı palmertlər üçün dayaqclar.
35. Formaverici və nizamlayıcı budama üsullarının təsviri və təhlili.
36. Sanitar və cavanlaşdırıcı budama üsullarının təsviri və təhlili.

V Blok:

37. Yüngül, orta və ağır budama dərəcələrinin təsviri və təhlili.
38. Təbii çətir formaları və onların yaradılması prinsipləri.
39. Dayaqlı süni çətir formalarının tipləri və yaradılması prinsipləri.
40. Quru və yaşıl budamanın aparılması.
41. Tinglik təsərrüfatında apalı kök sistemi vasitəsilə artırılan bitki növləri
42. Tinglik təsərrüfatında açıq torpaqda artırılan bəzək bitkiləri
43. Bağ və parklarda formaya salınan ağac növləri və onların xüsusiyyətləri
44. Süni çəltik formaları
45. İşıq sevər və kölgəyə davamlı dekorativ ağac bitkiləri

“s/f.Bağ və park təsərrüfatı” fənnin sillabusu 050706- “Meşəçilik”(A+B) ixtisası üzrə tədris planı və fənn proqramı əsasında tərtib edilmişdir. Sillabus “Baytarlıq və aqrar elmləri” kafedrasında müzakirə edilərək, təsdiq edilmişdir (“12 ” sentyabr 2025-ci il, protokol №01)

Fənn müəllimi:

m. A.R.Əliyev.

Kafedra müdiri:

dos.İ.C.Rəhimov.